

Den 24. september 2004 afgav jeg en opfølgingsrapport vedrørende min inspektion den 27. februar 2003 af Arresthuset i Hobro. I rapporten tilkendegav jeg at jeg afventede oplysninger og underretning vedrørende enkelte punkter.

Jeg modtog i den anledning udtalelser af 6. oktober og 11. november 2004 med bilag fra arrestinspektøren ved Arresthuset i Hobro og Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder et notat fra arrestforvareren som arrestinspektøren har henholdt sig til.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 2.3.3. Skolestue og bibliotek

Jeg bad i den endelige rapport arresthuset om at oplyse om det nærmere indhold af arresthusets aftale med det lokale bibliotek. I arresthusets udtalelse i den anledning oplyste arresthuset at arresthuset ikke havde en særlig aftale med biblioteket, men at de indsatte kunne bestille materiale. Under pkt. 6.7. oplyste arresthuset imidlertid samtidig at "aftalen" med biblioteket indebar levering af avis. Jeg gik således ud fra at arresthuset havde en aftale med biblioteket, og jeg henviste i den forbindelse også til at der ifølge rapporten af november 1999 vedrørende direktoratets interne inspektion af Arresthuset i Hobro den 15. september 1998 ville blive udarbejdet en lokalaf-tale vedrørende biblioteksbetjeningen.

Jeg bad på denne baggrund arresthuset om at uddybe det oplyste om at arresthuset ikke havde en særlig aftale med biblioteket. Hvis der (som jeg umiddelbart måtte forstå arresthusets udtalelse) ikke forelå en skriftlig aftale, bad jeg om oplysning om hvorvidt det havde været overvejet at indgå en sådan aftale med et bibliotek om biblioteksbetjening af arresthuset, jf. også det oplyste under direktoratets inspektion i

1998. Jeg bad desuden om oplysninger om i hvilket omfang der sker udskiftning af bøger i arresthusets bogsamling.

Arresthuset har oplyst at det har været overvejet at udarbejde en skriftlig aftale om biblioteksbetjeningen. Arrestforvareren har oplyst at han som formand for Dansk Arrestforvarerforening deltager i en arbejdsgruppe vedrørende revision af den gældende biblioteksaftale, og at udarbejdelse af en lokal aftale om biblioteksbetjeningen afventer arbejdsgruppens indstilling.

Med hensyn til udskiftning af bøger i arresthusets bogsamling har arresthuset oplyst at det sker to gange om året.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ikke mener at arresthuset bør pålægges at indgå en skriftlig aftale. Direktoratet har henvist til at biblioteksbetjeningen i arresthuset foregår tilfredsstillende, og at arbejdsgruppens indstilling vedrørende revision af biblioteksbetjeningen forventes afgivet i slutningen af december 2004. Direktoratet har taget arresthusets oplysning vedrørende udskiftning af bøger i arresthusets bogsamling til efterretning.

Jeg har noteret mig at der ikke – som bebudet under direktoratets inspektion af arresthuset – dengang blev udarbejdet en lokal aftale om biblioteksbetjeningen. Jeg har endvidere noteret mig at arresthuset (nu) afventer indstillingen fra arbejdsgruppen. Det kan ikke give mig anledning til bemærkninger at direktoratet – henset til at arbejdsgruppens indstilling forventes at foreligge meget snart, og at biblioteksbetjeningen fungerer tilfredsstillende – ikke mener at arresthuset nu bør pålægges at udarbejde en lokal aftale.

Jeg har ligeledes noteret mig det oplyste om at bogsamlingen i arresthuset udskiftes to gange om året.

Idet jeg går ud fra at spørgsmålet om indgåelse af en biblioteksaftale vil blive overvejet når direktoratet har taget stilling til indstillingen fra arbejdsgruppen vedrøren-

de den generelle aftale, foretager jeg mig ikke mere vedrørende biblioteksbetjeningen i Arresthuset i Hobro.

Ad punkt 6.2. Købmand og mad udefra

Arresthuset oplyste i arresthusets tidligere udtalelse at ændringen af muligheden for at købe mad uden for arresthuset fra to gange til en gang om ugen var sket som led i arresthusets bestræbelser på at nedbringe arbejdspresset for arresthusets personale. Arresthuset henviste i den forbindelse bl.a. til et udkast til påbud om nedbringelse af arbejdspresset som Arbejdstilsynet havde afgivet i brev af 13. november 2003. Jeg bad direktoratet om at oplyse hvad der videre var sket i anledning af dette brev.

Arresthuset har oplyst at arresthuset vil blive opnormeret med 1,5 årsværk inden for den nærmeste fremtid, og at de ledige stillinger forventes at være besat 1. januar 2005. Arresthuset vil herefter ændre husordenen med hensyn til indkøb af grillmad, fritidsmuligheder mv.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har supplerende anført følgende:

”... direktoratet [har] i flere år haft et ønske om at styrke personalebemandingen i arresthusene på grund af de sikkerhedsmæssige problemer, der har været konstateret i arresthusene i de seneste år. I foråret 2004 blev der derfor afsat 7 mio. kr. til en styrkelse af personalebemandingen i arresthusene, og det blev i den forbindelse besluttet, at Arresthuset i Hobro skal have styrket personalebemandingen med 1,5 årsværk. Styrkelsen af personalenormeringen vil blive iværksat, når personalet er ansat.

I relation til Arbejdstilsynets brev af 13. november 2003, kan det oplyses, at Arbejdstilsynets gennemgang og vurdering af det psykiske arbejdsmiljø i Arresthuset i Hobro skal ses i sammenhæng med den overordnede vurdering af det psykiske arbejdsmiljø i landets fængsler og arresthuse.

På møde mellem direktoratet og Arbejdstilsynet d. 16. december 2003 blev der vedtaget en ny procedure, hvorefter kriminalforsorgen får tilsendt samtlige rapporter vedr. det psykiske arbejdsmiljø i fængsler og arresthuse, således at kriminalforsorgen har mulighed for en samlet vurdering og prioritering af de væsentligste problemområder og herefter beslutte, hvilke løsninger der skal iværksættes. Proceduren gælder for alle

Arbejdstilsynets rapporter fremsendt efter d. 1. januar 2004 og i tillempet form for rapporter fremsendt i 2003, herunder rapporterne vedr. det psykiske arbejdsmiljø i Arresthuset i Hobro.

Efter arbejdstilsynets seneste udkast til en overordnet tidsplan for tilsynsindsatsen, skal kriminalforsorgen senest d. 1. januar 2005 have fremsendt vilje-evne høringer i form af tids- og handlingsplaner for løsning af de problemstillinger kriminalforsorgen anerkender. Pr. 1. februar 2005 vil Arbejdstilsynet have udarbejdet endelige afgørelser for samtlige fængsler og arresthuse, hvor Arbejdstilsynet vil tage stilling til om kriminalforsorgens vilje og evne i form af tids- og handlingsplaner er tilstrækkelig i forhold til de skitserede problemstillinger.

For så vidt angår problemstillingen i Arresthuset i Hobro vedr. nedbringelse af arbejdspresset, gælder det således, at dette spørgsmål vil blive behandlet i forbindelse med den samlede vurdering og at det vil blive af-rapporteret til Arbejdstilsynet i form af en vilje-evne høring efter ovenstående tidsplan. For så vidt angår den del af problemstillingerne, der kan håndteres lokalt, har arresthuset iværksat forskellige initiativer til løsning heraf. Direktoratet medsender en kopi af statusskrivelse til Arbejdstilsynet. Se vedlagte bilag.”

Den nævnte statusskrivelse er en skrivelse af 17. august 2004 fra arresthuset til direktoratet som direktoratet har videresendt til Arbejdstilsynet med brev af 24. september 2004. Af skrivelsen fremgår det bl.a. at arresthuset har gennemgået arresthusets rutiner (bl.a.) i form af en registrering for hver enkelt medarbejder over en periode på to måneder af tidsforbruget for forskellige rutiner. Resultatet er efterfølgende gennemgået af arresthusets sikkerhedsudvalg med deltagelse af personalet tillidsmand. I brevet nævnes også opnormeringen med 1,5 årsværk.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.5. Besøg og telefonsamtaler

Jeg tog til efterretning at direktoratet havde henstillet til arresthuset at ændre husordenen i overensstemmelse med det som direktoratet havde anført vedrørende telefonordningen (jf. citatet i opfølgingsrapporten). Jeg bad om underretning om hvad der skete i anledning af denne henstilling.

Arresthuset har oplyst at husordenen er ændret på dette punkt, og har citeret formuleringen af husordenen efter ændringen. Foruden citat af reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 57 og varetægtsbekendtgørelsens § 75 og oplysning om at samtaler med forsvareren i en straffesag i almindelighed imødekommes, og at der ikke sker aflytning af disse samtaler (jf. direktoratets henstilling til arresthuset om indføjelse heraf), er (bl.a.) følgende nu anført om adgangen til telefonsamtaler:

”Afonere har begrænset adgang til telefon. Telefonadgang kræve forudgående godkendelse af personalet.

Der kan maksimalt gives tilladelse til 2 telefonopringninger ugentligt af 10 minutters varighed. Der vil dog kunne ske begrænsninger i foranstående, dersom personalet ikke er i stand til at afse den fornødne tid til aflytningen.

Der gives tilladelse til at telefonere til i alt 4 personer, som godkendes af personalet.

Samtalen skal ske på et sprog, som personalet kan forstå.

Tidspunkt for afvikling af telefonsamtaler aftales med din kontaktperson.

Der gøres opmærksom på, at telefonsamtalerne som udgangspunkt vil blive påhørt af personalet.

Den indsatte afholder selv udgiften til telefonsamtalen.
...”

Direktoratet har noteret sig at husordenen er ændret således at straffuldbyrdelseslovens § 57 nu er gengivet heri, og at husordenen indeholder retningslinjer om den praktiske gennemførelse af telefonsamtaler. Direktoratet har herefter anført følgende.

”Det fremgår af husordenen, at der maksimalt kan gives tilladelse til 2 telefonopringninger ugentligt af 10 minutters varighed, og at der vil kunne ske begrænsninger heri, dersom personalet ikke er i stand til at afse den fornødne tid til aflytningen.

Ved brev af 10. juni 2004 meddelte direktoratet arresthuset, at det bør fremgå af husordenen, at retningslinjerne kan fraviges, hvis der i konkrete situationer foreligger særlige omstændigheder. Direktoratet sigtede

med denne formulering til særlige omstændigheder vedrørende den indsattes forhold.

Direktoratet vil meddele arresthuset, at husordenen, efter direktoratets opfattelse, udover den ovenfor citerede mulighed for fravigelse af hensyn til den personalemæssige situation, bør indeholde en mulighed for fravigelse til fordel for den indsatte som nævnt i brevet af 10. juni 2004.”

Jeg er enig med direktoratet i at husordenen bør indeholde retningslinjer om fravigelse til fordel for den indsatte (og at det således heller ikke bør anføres at der ”maksimalt” gives tilladelse til to ugentlige samtaler af 10 minutters varighed), jf. også straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 1, hvorefter afsonere har (en egentlig) ret til at føre telefonsamtaler i det omfang det er praktisk muligt. Jeg har noteret mig at direktoratet vil meddele arresthuset at husordenen bør indeholde nævnte mulighed for fravigelse til fordel for den indsatte, og går ud fra at arresthuset vil ændre husordenen i overensstemmelse hermed.

Jeg har i øvrigt noteret mig at adgangen for afsonere til at telefonere nu ikke længere er anført som en ”meget” begrænset adgang, men blot som en begrænset adgang, og at afsonere nu (som udgangspunkt) har adgang til et telefonere to i stedet for tidligere kun en gang om ugen.

Det fremgår som nævnt nu af arresthusets husorden at der gives tilladelse til at telefonere til i alt fire personer som godkendes af arresthuset. Jeg går ud fra at indføjelser heraf er sket på baggrund af min oplysning i opfølgingsrapporten om at direktoratet i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk havde udtalt at det under nærmere angivne forudsætninger ikke i sig selv er i strid med straffuldbyrdelseslovens § 57 at arresthuse i de lokale regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes adgang til at telefonere fastsætter at de indsatte som udgangspunkt kan få godkendt et bestemt antal telefonnumre. Som også nævnt i opfølgingsrapporten har direktoratet herved lagt til grund at en ordning hvorved der sker en samlet godkendelse af et antal telefonnumre som den indsatte umiddelbart ønsker at ringe til, og en samlet stillingtagen til i hvilket omfang der skal ske påhør/aflytning af telefonsamta-

lerne, kan bidrage til at lette den praktiske gennemførelse af de indsattes adgang til at telefonere.

Der er som nævnt tale om fastsættelse af regler om at de indsatte som udgangspunkt – under nærmere angivne forudsætninger – kan få godkendt et bestemt antal telefonnumre. Disse forudsætninger (som jeg ikke gengav i opfølgingsrapporten) er ifølge direktoratets udtalelse (af 22. januar 2004) i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk følgende:

- ”...
- at arresthuset, hvis en indsat anmoder om at telefonere til andre telefonnumre end de således godkendte, i hvert enkelt tilfælde foretager en konkret vurdering i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens § 57 (henholdsvis reglerne om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere),
- at de indsatte informeres om, at der i overensstemmelse med ovenstående også er mulighed for at ringe til andre end de forud godkendte telefonnumre, og
- at der i øvrigt er tale om et antal telefonnumre, der i de fleste tilfælde vil dække størstedelen af de indsattes behov for at telefonere.
...”

Jeg går på denne baggrund ud fra at arresthuset (samtidig med ovennævnte ændring i overensstemmelse med direktoratets tilkendegivelse) vil indføje i husordenen at der efter en konkret vurdering vil være mulighed for at ringe til andre end de på forhånd godkendte telefonnumre.

Ad punkt 6.6. Talsmandsordning

Jeg tog til efterretning at direktoratet (ligesom jeg tidligere havde gjort) havde henstillet til arresthuset at slette det anførte i husordenen om at negativt stærke indsatte ikke kan vælges som talsmænd, og bad om underretning når arresthuset havde fulgt henstillingen.

Arresthuset har oplyst at husordenen er ændret på dette punkt, og har citeret ordlyden af punktet efter ændringen. Det fremgår heraf at arresthuset foruden sletning af punk-

tet om valg af negativt stærke indsatte, har indføjet i (selve) husordenen at der afholdes halvårlige valg af talsmand og kvartalsvise møder med ledelsen. Det er samtidig præciseret at valg finder sted den første tirsdag i februar og august måned, og at tidspunkt for møder med ledelsen aftales mellem talsmanden og arrestforvareren senest 14 dage før mødets afholdelse.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 6.8. Samarbejde med sociale myndigheder

Jeg noterede mig bl.a. at direktoratet ville vurdere hvorvidt der med hensyn til udarbejdelse af handleplaner var et uddannelsesmæssigt efterslæb eller andre områder, hvor institutionerne skulle understøttes bedre. Jeg bad om underretning om resultatet af direktoratets vurdering.

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

”Den 28. september 2004 blev 2. evalueringsrapport vedrørende handleplaner udsendt. Hovedkonklusionen er, at der fortsat udarbejdes for få handleplaner. For arresthusene er der sket en forbedring siden sidste evaluering af handleplansarbejdet. Da forbedringen er stor, må udviklingen forventes at kunne fortsætte. I forbindelse med at der i efteråret 2004 bliver foretaget en kortlægning af fordelingen af forsorgsarbejdet i arresthusene, vil også spørgsmålet om udarbejdelse af handleplaner blive behandlet. Det vil i den forbindelse blive vurderet, om ændringer i arbejdet med handleplaner er nødvendige, samt om medarbejderne har brug for yderligere uddannelse i at udarbejde handleplaner, således at niveauet kan blive forbedret.

Alle tjenestesteder er desuden meddelt, at de skal fokusere på at få handleplansarbejdet organiseret, så det ikke føles som en ekstra byrde, men anses for et anvendeligt og hensigtsmæssigt redskab i forbindelse med sagsbehandlingen. Generelt bør det ligeledes sikres, at det personale, der udarbejder handleplaner, får den nødvendige kompetence og rutine.”

Jeg har noteret mig at der er sket en stor forbedring af arbejdet med udarbejdelse af handleplaner i arresthusene, og at det i forbindelse med kortlægningen af fordelingen af forsorgsarbejdet i arresthusene bl.a. vil blive vurderet om medarbejderne har brug for yderligere uddannelse i at udarbejde handleplaner.

Ad punkt 6.9. Vold mv.

I sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Holbæk oplyste direktoratet (i den tidligere nævnte udtalelse af 22. januar 2004) at direktoratet i brev af 10. december 2003 havde bedt tjenestestederne om at udmønte en del af de anbefalinger som arbejdsgruppen med henblik på en særlig indsats for at nedbringe antallet af voldsepisoder og trusler mod personalet var kommet med. Jeg bad arresthuset om at underrette mig om arresthusets udmøntning i den anledning.

Arresthuset har vedlagt kopi af arresthusets voldspolitik med bilag, herunder en kriseplan. Voldspolitikken er formuleret af arresthusets sikkerhedsudvalg og er udarbejdet i 2004.

Jeg har noteret mig det oplyste og indholdet af arresthusets voldspolitik – som både omfatter forebyggelse af vold og trusler, håndtering heraf samt hjælp og støtte til medarbejdere der har været udsat herfor. Jeg har endvidere noteret mig at arresthuset har udarbejdet en handleplan.

Ad punkt 6.14. Egne genstande mv.

Jeg noterede mig at spørgsmålet om udlevering af cd-afspillere og cd'er blev genovervejet i direktoratet, og tilkendegav at jeg afventede direktoratets tilbagemelding vedrørende resultatet af disse overvejelser.

Arresthuset har henledt opmærksomheden på en (anden) arbejdsgruppe som direktoratet har nedsat, og hvori deltager repræsentanter for såvel direktoratet som politiet. Denne arbejdsgruppe, som skal komme med forslag til modvirkning af varetægtsar-

restanters uønskede kommunikation, overvejer bl.a. spørgsmålet om uønsket kommunikation ved hjælp af cd'er.

Direktoratet har oplyst at direktoratet afventer indstillingen fra nævnte arbejdsgruppe, og tilkendegivet at direktoratet ikke har yderligere bemærkninger.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder direktoratet om at underrette mig når direktoratet har taget stilling til indstillingen fra den nævnte arbejdsgruppe.

For en ordens skyld bemærkes (til orientering for arresthuset) at jeg er bekendt med at direktoratet har godkendt indstillingen fra projektgruppen vedrørende udlevering af effekter til de indsatte i de lukkede fængsler, og det brev som direktoratet i den anledning den 12. november 2004 har sendt til kriminalforsorgens lukkede fængsler og afdelinger. Af dette brev fremgår det bl.a. at det fremover vil blive tilladt de indsatte (i de lukkede fængsler) at få udleveret op til 30 originale cd'er (eller dvd'er eller playstationspil). Kontrollen af ulovlige medier skal ske efter reglerne om konfiskation ved konstatering. Det fremgår tillige af brevet at der i forbindelse med indførelse af forbud pr. 1. februar 2005 i de lukkede fængsler og afdelinger mod udlevering af genstande som kræver tilslutning til el-net eller batterier, skal indkøbes bl.a. et antal fjernsyn med henblik på udlejning, og at de skal have indbygget dvd-afspiller mv.

Som nævnt i opfølgingsrapporten har direktoratet tidligere oplyst at resultatet for de lukkede fængsler og afdelinger kan forventes at få afsmittende effekt for arresthusene. Jeg beder direktoratet om at holde mig underrettet om hvad der videre sker vedrørende dette spørgsmål i relation til arresthusene.

Opfølgning

Jeg afventer underretning fra direktoratet vedrørende to spørgsmål under punkt 6.14., men betragter i øvrigt sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hobro som afsluttet.

Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, Politimesteren i Hobro, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lennart Frandsen
Inspektionschef